

Następnie krótko podana jest historia portu i opisana jego rozbudowa. Z kolei wymienione są, wraz z dokładnymi danymi technicznymi, wszystkie urządzenia portowe, a więc powierzchnie wodne, urządzenia przeładunkowe, magazyny i place składowe, powiązania komunikacyjne itd. Przytoczona też jest statystyka przeładunków za szereg lat ubiegłych. Opis kończy wyliczenie wszystkich przedsięwzięć, mających swą siedzibę w porcie. Uzupełnienie opisu stanowią liczne zdjęcia, a w wielu przypadkach również plany i zdjęcia lotnicze całości urządzeń.

Informator jest przeznaczony przede wszystkim dla przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych i ma na celu zachęcenie ich do korzystania z żeglugi śródlądowej. Wskazuje na to wybór treści, jak i sam tekst, reklamujący zalety poszczególnych portów. W każdym opisie wskazuje się również, jakie zaplecze obsługuje dany port i przy użyciu jakich środków transportu najlepiej z niego korzystać. Obok tej strony handlowej informator zawiera jednak również wiele wiadomości przydatnych dla każdego, kto interesuje się życiem gospodarczym i geografiją Niemiec zachodnich.

Teofil Lijewski

DEUTSCHE FORSCHUNGSGEMEINSCHAFT. Aufbau und Aufgaben. 3 Aufl. Wiesbaden 1959 Franz Steiner Verlag GmbH, 8°, s. 105, tabl. 3, 2 mapki.

Wydawnictwo „Deutsche Forschungsgemeinschaft” zawierające wiadomości o stanie i zamierzeniach nauki zachodniemieckiej było w „Przeglądzie Zachodnim” już omawiane¹. Na podstawie nowego wydania tej publikacji pragniemy więc tu tylko zwrócić uwagę na najnowsze dane w tym zakresie.

Według tych danych, liczba komisji senackich powiększyła się w ciągu roku 1957 wzgl. 1958 z 15 do 18. Przybyły mianowicie następujące komisje: 1) dla badań żywienia (*Komm. f. Ernährungsforschung*), 2) dla wydania dzieł Hegla (*Komm. f. Herausgabe der Werke Hegels*), 3) dla badań wschodnich (*Komm. f. Ostforschung*). Ostatnia, osobiście kierowana przez prezydenta DFG, prof. dr Gerharda Hessa, zajmuje się rozbudową tego kierunku badań ze szczególnym uwzględnieniem kształcenia młodej kadry naukowej. Podwydział tej komisji zajmuje się sprowadzaniem rosyjskiej literatury fachowej.

Finanse DFG nadal opierają się na dotacjach rządu federalnego, rządów krajowych oraz stowarzyszenia *Stiftverband für die Deutsche Wirtschaft*.

W preliminarzach rządu federalnego od roku 1950 większe sumy są przewidziane dla DFG. W roku 1958 wynosiły one 17 mln marek, w tym 5 mln marek na wydatki zwyczajne i 12 mln marek na wydatki nadzwyczajne. Ponadto DFG otrzymała od rządu federalnego w latach 1956—1958 następujące sumy: raz — 37 mln, raz 59,6 mln i raz 20,3 mln marek, przeznaczone w pierwszym rządzie na zakup sprzętu, na wzmocnienie funduszu rzeczowego wyższych uczelni oraz na realizację niektórych projektów nadzwyczajnych.

Poszczególne rządy krajowe oraz senat Berlina zachodniego w r. 1958 wpłaciły do kasy DFG 8,5 mln marek. Subwencje *Stiftverbandu* wyniosły w r. 1958 ogółem 5,6 mln marek. W sumie w r. 1958 DFG dysponowała kwotą 52,8 mln marek.

Główne wydatki były przeznaczone na: pomoce rzeczowe, stypendia podróżnicze, pomoc drukarską, stypendia badawcze i studia zagranicą, stypendia urlopowe, stypendia dla profesorów przyjezdnych i zagranicznych naukowców oraz doraźną pomoc dla bibliotek naukowych.

Udział poszczególnych grup fachowych w rozdysponowanych środkach finansowych w r. 1957 przedstawiał się następująco:

¹ Patrz „Przegląd Zachodni” 4/1958 s. 442—8.

	środki zwyczajne	środki nadzwyczajne
nauki humanistyczne	25 ⁰ / ₀	7 ⁰ / ₀
„ lekarskie	23 ⁰ / ₀	15 ⁰ / ₀
„ przyrodnicze	30 ⁰ / ₀	42 ⁰ / ₀
„ techniczne	9 ⁰ / ₀	22 ⁰ / ₀
rolnictwo, leśnictwo, weterynaria	13 ⁰ / ₀	14 ⁰ / ₀
razem:	100 ⁰ / ₀	100 ⁰ / ₀

Przyznane stypendia i pomoce rzeczowe w r. 1957 wynosiły:

	program zwyczajny	program nadzwyczajny
pomoce rzeczowe	76 ⁰ / ₀	98 ⁰ / ₀
stypendia	14 ⁰ / ₀	1 ⁰ / ₀
stypendia podróżnicze	4 ⁰ / ₀	0 ⁰ / ₀
pomoc drukarska	6 ⁰ / ₀	1 ⁰ / ₀
razem:	100 ⁰ / ₀	100 ⁰ / ₀

W r. 1957 *Forschungsgemeinschaft* finansowała następujące ekspedycje naukowe i większe podróże zagraniczne:

Europa	110
Afryka	16
Azja przednia i środkowa	9
Australia	5
Ameryka Półn.	17
„ Płd.	8
razem:	165

ekspedycji i większych podróży zagranicznych.

W r. 1957 DFG udzieliła stypendiów wszystkich kategorii, łącznie w programie zwyczajnym i nadzwyczajnym, według następujących klas wieku:

do 29 lat	133 stypendia
30—39 „	151 „
40—49 „	22 „
50—59 „	1 stypendium.

Z cyfr tych wynika, że nauka zachodniemiecka główny nacisk kładzie na przygotowania młodej kadry naukowej, która też jest uprzywilejowana w przydziale stypendiów.

Na zakup mikroskopów elektronowych DFG wydała następujące sumy:

1950 r. — 0,5 mln mk.	1951 r. — 0,4 mln mk.
1952 r. — 1,1 „ „	1953 r. — 0,6 „ „
1954 r. — 0,3 „ „	1955 r. — 0,2 „ „
1956 r. — 1,8 „ „	1957 r. — 1,5 „ „
1958 r. — 0,9 „ „	

Na zakup mózgów elektronowych DFG wydała:

1954 r. — 0,2 mln mk.	1955 r. — 0,3 mln mk.
1956 r. — 0,8 „ „	1957 r. — 6,8 „ „
1958 r. — 1,8 „ „	

Obecnie nauka zachodnioniemiecka dysponuje następującą ilością mózgow elektronowych:

- A. zakupione: małe — 6, średnie — 6
- B. wypożyczone: 3
- C. zbudowane we własnym zakresie: 6

Centrami budowy mózgow elektronowych oraz szkolenia kadry ich obsługi obecnie są: Darmstadt, Hamburg oraz Hanower.

Jeżeli chodzi o badania wschodnie (*Ostforschung*), centralnym ich ośrodkiem jest Monachium, a obok niego Getynga, Hamburg, Kolonia oraz Marburg.

Bayerische Staatsbibliothek w Monachium stoi w NRF na pierwszym miejscu, jeżeli chodzi o gromadzenie piśmiennictwa z zakresu filologii i kultury słowiańskiej, piśmiennictwa ogólnosłowiańskiego, rosyjskiego i radzieckiego, polskiego, czesko-słowackiego oraz krajów bałkańskich.

Deutsche Forschungsgemeinschaft znajduje się w kontaktach wymiennych z bibliotekami całego prawie świata. Dane liczbowe w zakresie wymiany druków, wzajemnych darów, zakupów itp. przedstawiają się obecnie, jak następuje:

Europa	620 punktów wymiany
Afryka	60 „ „
Azja przednia i środkowa	83 „ „
„ wschodnia	281 „ „
Australia	20 „ „
Nowa Zelandia	5 „ „
Ameryka Póln. i Środk.	154 „ „
„ Płd.	376 „ „

Jak już podano w poprzednim sprawozdaniu, badania wschodu (*Ostforschung*) są objęte programem nadzwyczajnym (*Schwerpunktprogramm*), przy czym finansowanie poszczególnych nakreślonych zadań wyraźnie jest zastrzeżone tylko dla budżetu rządu federalnego.

Jeżeli chodzi o stan ilościowy członków DFG, to nie uległ on od r. 1957 żadnym zmianom.

Deutsche Forschungsgemeinschaft ściśle współpracuje z tzw. Radą Naukową (*Wissenschaftsrat*)². Wyraża się to w ten sposób, że liczni członkowie prezydium, senatu i zarządu głównego DFG są równocześnie członkami Rady Naukowej, dalej, prezydent DFG należy do prezydium tej rady i na odwrót, przewodniczący rady bierze udział w posiedzeniach prezydium DFG. W praktyce powstanie Rady Naukowej jest równoznaczne z powołaniem do życia nieoficjalnego federalnego ministerstwa oświaty i nauki w postaci wieloosobowego kolegium.

DFG wydaje nadal własne publikacje i w porównaniu ze sprawozdaniem z r. 1957 liczba ich znacznie wzrosła. Publikacje wychodzą w trzech seriach: 1. „*Denkschriften zur Lage der deutschen Wissenschaft*” (dotychczas 5 wydawnictw głównych), 2. „*Veröffentlichungen der Kommissionen der Forschungsgemeinschaft*” (dotychczas 12 pozycji wydawniczych), oraz 3. „*Sonstige Veröffentlichungen*” (dotychczas 13 pozycji wydawniczych) głównych, przeważnie dotyczących tzw. *Schwerpunktprogramm*.

Franciszek Szymiczek

² Patrz nota: M. S., Z zagadnień polityki kulturalnej w NRF, „Przegląd Zachodni”, nr 2/1958 s. 407—409.